სსიპ-ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

სტუდენტთა გამოკითხვა სოციალური სტატუსის შესახებ

თბილისი

2025

კვლევის მიზანი

წინამდებარე კვლევის მიზანია უნივერსიტეტის სტუდენტთა სოციალური, ეკონომიკური და კულტურული მრავალფეროვნების გათვალისწინებით იმ ჯგუფების იდენტიფიცირება, რომლებიც მიეკუთვნებიან სხვადასხვა მოწყვლად კატეგორიას (პირველი თაობის სტუდენტები, ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენლები, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირები, დევნილები, ლტოლვილები, ობლები, მრავალშვილიანი ოჯახების წევრები, სოციალურად დაუცველი პირები და სხვ.). მიღებული მონაცემები გამოიყენება Times Higher Education მდგრადობის გავლენის რეიტინგებში მონაწილეობისთვის, რათა წარმოაჩინოს უნივერსიტეტის როლი სოციალური განვითარების, თანასწორობისა და განათლებაზე წვდომის ხელშეწყობის მიმართულებით.

კვლევის მეთოდოლოგია

წინამდებარე კვლევის ფარგლებში გამოყენებულია პოპულაციაზე დაფუძნებული (Population-based/Census-based) მიდგომა, რომელიც მოიცავს გამოკითხვის დაფარვის ფართო ზონას და გულისხმობს პოპულაციის ყველა წევრის მოწვევას კვლევაში მონაწილეობის მისაღებად. მოცემულ შემთხვევაში, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის შვიდივე ფაკულტეტის უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამების აქტიური სტატუსის სტუდენტებს Google Surveys-ის მეშვეობით გაეგზავნათ ონლაინ კითხვარი. რესპონდენტებს დაეგზავნათ სტრუქტურირებული კითხვარი, რომელიც შედგებოდა 6 შეკითხვისგან.

კვლევის შესახებ ინფორმაცია სტუდენტებს ელექტრონული ფოსტასა და მობილურ ტელეფონზე მოკლე-ტექტური შეტყობინების სახით მიუვიდა. ისინი ნებაყოფლობით ავსებდნენ კითხვარს. გამოკითხვის პროცესში უზრუნველყოფილი იყო რესპონდენტთა ანონიმურობა. გამოკითხვა მიმდინარეობდა 2025 წლის 10 ოქტომბრიდან 3 ნოემბრის ჩათვლით. კვლევის ჩატარებისა და მონაცემთა დამუშავების პროცედურა ცენტრალიზებული იყო, განახორციელა უნივერსიტეტის ხარისხის უზრუნველყოფის სამსახურმა.

ძირითადი მიგენებები

კვლევის ძირითადი აღმოჩენები მიუთითებს სამ კრიტიკულ ტენდენციაზე: 1) უნივერსიტეტი ფუნქციონირებს როგორც მნიშვნელოვანი სოციალური ლიფტი[1]- სტუდენტთა თითქმის ნახევარი (46%) წარმოადგენს თავისი ოჯახის პირველ თაობას, რომელსაც აქვს უმაღლესი განათლება; 2) უნივერსტეტში სოციალურად მოწყვლადი ჯგუფები ფართოდ არიან წარმოდგენილი (52.5%), რაც მიუთითებს თსუ-ში განათლების ინკლუზიურობაზე. 3) გამოიკვეთა გენდერული დისბალანსი (76% ქალი და 24% კაცი).

[1] "სოციალური ლიფტი" (social mobility/social elevator) არის სოციოლოგიური ტერმინი, რომელიც აღწერს მექანიზმებს ან ინსტიტუტებს, რომლებიც ეხმარება ადამიანებს გადასვლაში ერთი სოციალური ფენიდან მეორეში (ჩვეულებრივ ქვემოდან ზემოთ).

კვლევის შედეგები - რაოდენობრივი ანალიზი

კვლევაში მონაწილეობა მიიღო თსუ-ის შვიდივე ფაკულტეტიდან 400-მა აქტიური სტატუსის მქონე სტუდენტმა. გამოკითხულ რესპონდენტთა რაოდენობით ლიდერობს იურიდიული ფაკულტეტი (27.5%- 110 რესპონდენტი). მას მოსდევს ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი (22.8% - 91 რესპონდენტი) და ეკონომიკისა და ბიზნესის (18.3% - 73 რესპონდენტი). შედარებით დაბალი გამოხმაურების მაჩვენებელი აქვს სხვა ფაკულტეტებს (იხ. დიაგრამა N1).

დიაგრამა N1. ფაკულტეტი

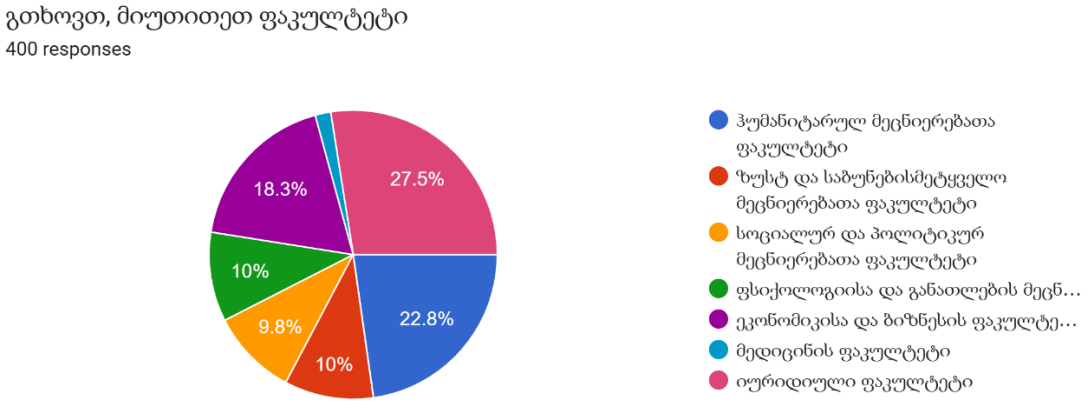

კვლევაში მონაწილე რესპონდენტთა უმრავლესობა მდედრობითი სქესისაა (75.8% - 303 სტუდენტი), რაც თსუ-ის მაგალითზე აჩვენებს თანამედროვე ტენდენციას და მიუთითებს ქალთა მაღალ ჩართულობაზე უმაღლეს განათლებაში. გამოკითხულთა დიდი წილი მოდის ბაკალავრიატის საფეხურზე - გამოკითხულთა 85%, რაც ბუნებრივია, რადგან ეს არის ყველაზე მოთხოვნადი უმაღლესი განათლების საფეხური საქართველოში. რესპონდენტთა მეორე დიდი რაოდენობა, მაგრამ შედარებით მცირე რაოდენობა გვხდება მაგისტრატურის საფეხურზე - 11.3%. დანარჩენი საფეხურის სტუდენტების რაოდენობა უმნიშვნელოა (მერყეობს 1-2%-მდე).

კვლევაში მონაწილე რესპონდენტთა უმაღლესი განათლების სწავლების საფეხური და სოციო-დემოგრაფიული მონაცემები გადანაწილებულია შემდეგნაირად (იხ. დიაგრამები N2, N3 და N4):

დიაგრამა N2. სწავლების საფეხური

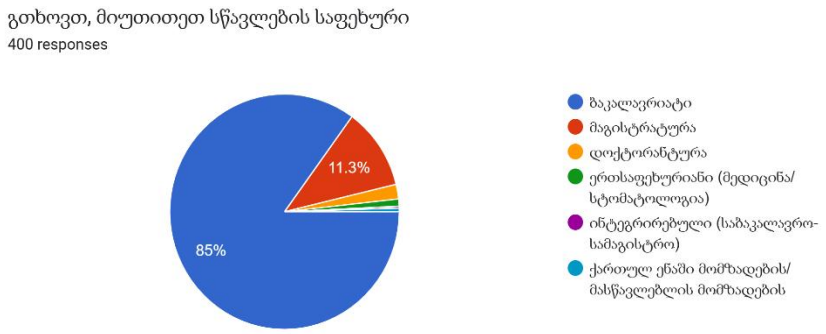

დიაგრამა N3. სქესი

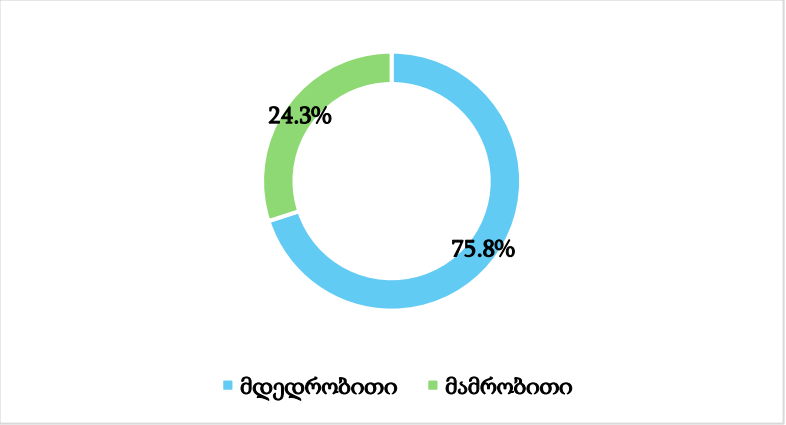

დიაგრამა N4. კურსი

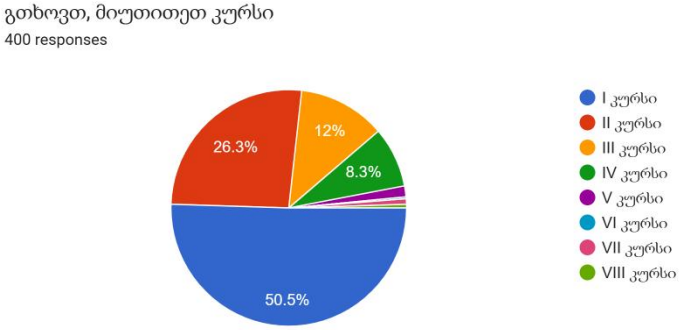

აღსანიშნავია, რომ გამოკითხულთა დიდი წილი მოდის I, II და III კურსებზე. კონკრეტულად კი მონაცემების ასე ნაწილდება:

- I კურსი - 50.5%
- **II კურსი - 26.3%**
- III კურსი - 12%
- IV კურსი - 8.3%
- V, VI, VII, VIII კურსები - 1.5%, 0.2%, 0.7%, 0.5%

კვლევის ფარგლებში, სტუდენტებს ვკითხეთ იყვნენ თუ არა ოჯახიდან პირველი, ვინც გახდა უნივერსიტეტის სტუდენტი. გამოკითხულთა თითქმის ნახევარმა (45.8%) ხსენებულ შეკითხვას დადებითად უპასუხა, რაც ზოგადად მიუთითებს იმაზე, რომ

სოციალური მობილობის შემთხვევები საქართველოში, როგორც განვითარებად ქვეყანაში, უმაღლესი განათლების ხელშეწყობით მაღალია. აღსანიშნავია, რომ რესპონდენტთა 52.8%-ის თქმით, ოჯახის სხვა წევრებიც ფლობენ უმაღლესი განათლების დიპლომს, ხოლო 1.5%-ს ხსენებულ შეკითხვაზე არ აქვს ინფორმაცია (იხ. დიაგრამა N5).

დიაგრამა N5. პირველი თაობა უნივერსიტეტში

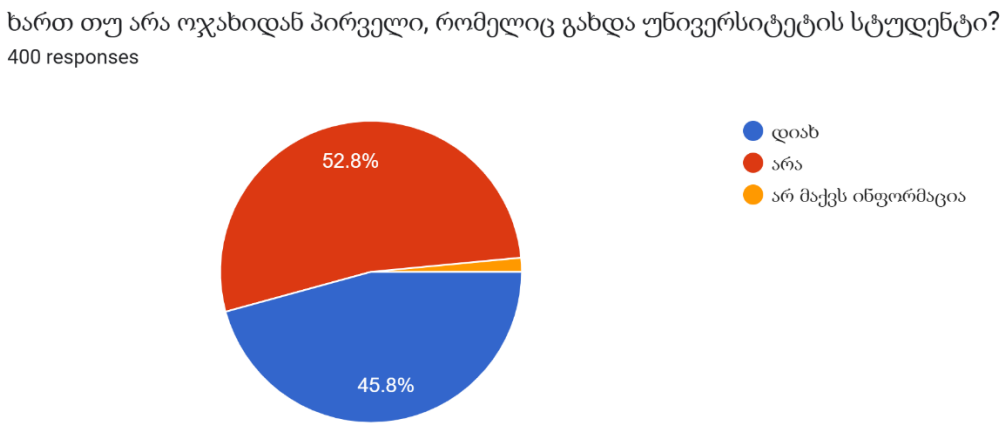

კვლევის მიმდინარეობისას დავინტერესდით სტუდენტთა სოციალური სტატუსით. შედეგების ანალიზმა აჩვენა, რომ 313 სტუდენტი წარმოადგენს იმათ, ვინც მიეკუთვნება სულ მცირე ერთ სოციალურ ჯგუფს. სტუდენტების გარკვეულმა რაოდენობამ (15% - 47 რესპონდენტი) მიუთითა რამდენიმე სოციალური ჯგუფის კატეგორია ერთდროულად (მაგ., დევნილი, სოციალურად დაუცველი, მრავალშვილიანი და სხვ.), რაც ნიშნავს, რომ მოწყვლადობის ინტენსივობა მაღალია (იხ. დიაგრამა N6).

გამოკითხულ სტუდენტთა ყველაზე დიდი რაოდენობა მოდის სოციალურად დაუცველთა ჯგუფზე, რესპონდენტთა 25.8%0ს (103 სტუდენტი) მინიჭებული აქვს შესაბამისი სტატუსი და სარგებლობს გარკვეული ტიპის შეღავათებით სახელმწიფოდან, მათ შორის, სწავლის საფასურის სრულად დაფინანსების კუთხით (დამოკიდებულია დაბალ სოციალურ ქულაზე).

72 სტუდენტი (18%) იდენტიფიცირებს თავს როგორც დევნილი - ეს არის კვლევის მეორე ყველაზე დიდი სოციალური ჯგუფი. საქართველოს კანონმდებლობით ეს არის საქართველოს მოქალაქე ან საქართველოში მუდმივად მცხოვრები მოქალაქეობის არმქონე პირი, რომელიც იძულებული გახდა დაეტოვებინა მუდმივი საცხოვრებელი ადგილი და გადაადგილებულიყო საქართველოს ტერიტორიის ფარგლებში იმ მიზნით, რომ საფრთხე შეექმნა მას ან მისი ოჯახის წევრების სიცოცხლეს,

ჯანმრთელობას ან თავისუფლებას უცხო ქვეყნის აგრესიის, შიდა კონფლიქტის ან ადამიანის უფლებების მასობრივი დარღვევის გამო.

მესამე, ყველაზე დიდი ჯგუფს წარმოადგენენ სტუდენტები მრავალშვილიანი ოჯახებიდან. 60 სტუდენტი (15%) მოდის მრავალშვილიანი ოჯახებიდან. საქართველოს კონტექსტში "მრავალშვილიანი" ჩვეულებრივ ნიშნავს ოჯახს 4 ან მეტი შვილით.

და ბოლოს, მე-4 ყვეალაზე დიდი კატეგორია, რაც საქართველოსთვის როგორც მრავალეთნიკური ქვეყნისთვის დამახასიათებელია არის ეროვნული უმცირესობების ჯგუფი. კერძოდ, 41 სტუდენტი (10.3%) მიეკუთვნება ეროვნულ უმცირესობებს. საქართველოს კონტექსტში ეს შეიძლება მოიცავდეს: აზერბაიჯანელებს (უდიდესი უმცირესობა, დაახლოებით 6% მოსახლეობისა); სომხებს (დაახლოებით 5% მოსახლეობისა); ოსებს, რუსებს, ბერძნებს, ქურთებს და სხვა ეთნიკურ ჯგუფებს.
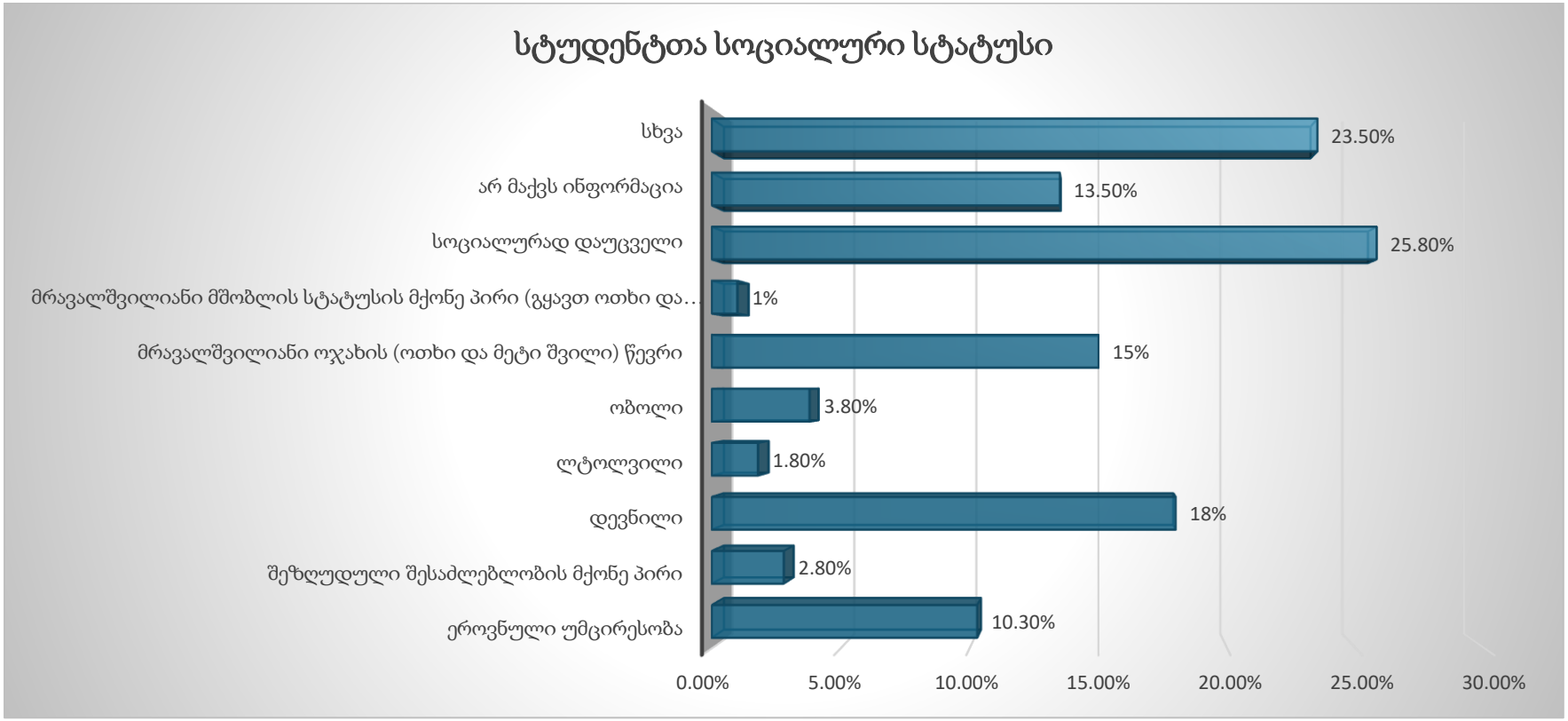
დიაგრამა N6. სტუდენტთა სოციალური სტატუსი